

BERENGOSI ABBATIS

SERMONES

(Bibliotheca Patrum, tom. XII, pag. 376.)

SERMO PRIMUS.

IN NATALI MARTYRUM

In illud psalmi LVIII: *Deus, repulisti nos et destruxisti nos, etc.*

Quia Dominus noster Jesus Christus, dilectissimi fratres, nostræ carnis suscepit infirmitatem, ut inimici a nobis expelleret potestatem, prophetica sine dubio testatur oratio, quæ sæpius lecta est apud vos, quam, in typo fidelium, David olim proferens; *Deus*, inquit, *repulisti nos et destruxisti nos*. Per hunc quippe David, qui in libris Regum plurimas regiones cæde et incendio debellasse narratur, verus ille manufactis Jesus Christus Dominus noster spiritualiter signatur, qui in hunc mundum veniens, ut filium a patre et nurum a soerum divideret, attulit ignem quo incenderet, et gladium, quo occideret; ut cum in cordibus fidelium, non ferro, sed verbo; non gladio, sed spiritu, vitiorum faceret stragem per amoris ignem, ad geminæ dilectionis eos revocaret compagem. Hæc igitur vitiorum strages, et virtutum series in his sanctissimis martyribus Christi, quorum hodie festa colimus, perfectissime claruit; quando, divina inspirante gratia, mundus et concupiscentia ejus in eis funditus exaruit, ita ut, peccatis omnibus in eis destructis, non immerito dicere possint inter alios: *Deus repulisti nos, et destruxisti nos*. Qui enim in primis parentibus nostris repulsi sunt a Deo pro traduce pomo (*Gen. III*), hos in ligno crucis postea traxit ad se idem Deus et homo. Et ideo pia repulsio et paterna destructio, quæ sic hominem repellit ut revocet; sic mortificat, ut vivificet; sic humiliat, ut exaltet; sic destruit, ut reedificet. Talis quippe destructio corda fidelium et virtutibus decorat, et a vitiiis purgat, de qua dicitur: *Nunquid qui dormit non adjiciet ut resurgat?* (*Psal. XI*.) Hæc est illa destructio, per quam Deus hos sanctissimos viros destruxit, ut Saulum, ut in melius mutaret, ut Paulum. Qui, etsi in primo ætatis flore, quasi mane alicujus malitiæ, prædam comedere cum Saulo; postea tamen in præsentis vitæ vespere, proximis suis spolia veritatis divisere cum Paulo. Sed tamen aliter destruxit eos Deus de quibus dicitur: *Destrues eos et non ædificabis eos* (*Psal.*

XXVII); aliter eos, qui mutantur in melius, de quibus hic dicitur: *Deus repulisti nos, et destruxisti nos*. Illos enim destruxit ad ruinam, non ad resurrectionem; istos vero ad correctionem, non ad perditionem. Illos, ut in melius non mutentur; istos, ut ædificentur et sanentur. Illos destruxit, ut cum Saulo dejiciantur (*Act. IX*), istos, ut cum Davide erigantur (*II Reg. III*). Illos, ut cum uxore Loth respiciant retro; istos ut ad poenitentiam revertantur cum Petro. Tali quippe modo, et hos sanctissimos viros repulit et destruxit, quando per fidei lumen, et charitatis ignem, eis elementer illuxit, quatenus divinæ dilectionis igne succensi, perpetuo illi adherent igni, qui nullis unquam tentationibus poterit extinguere (*Matth. XXVII*). Repulit etiam eos, et destruxit (*Psal. XVI*), quando de tenebris ad lucem, de morte ad vitam, sua eos pietate reduxit; quatenus per ipsum liberentur ab inferno mortis æternæ, qui per prophetam: *Ergo, inquit, mors tua, o mors; ergo morsus tuus, inferne* (*ibid.*). Repulit, inquam, eos et destruxit, quando in eis mirificans misericordias suas, secundum Isaiam: *Delet, inquit, iniquitates tuas* (*Isai. XXXIV*), quatenus [in] præsentis Ecclesiæ pressura eo facilius illis pro Christo omnis videretur labor, quo continuo subjungens: *Peccatorum tuorum, inquit, non recordabor* (*Ezech. XVIII*). Repulit eos et destruxit, quando ab eis sicut nobem, omnem abstulit iniquitatem, aptans eos omni bono, ut faceret ejus voluntatem. Repulit et destruxit eos Christi charitas invicta, quando *convificavit* eos cum illo (*Coloss. I*), damnans eis omnia delicta. Repulit eos et destruxit, quando ut immarcescibilem vitæ æternæ perciperent coronam (*I Petr. I*), conversationem inter gentes habuerunt bonam, quatenus confirmati per verbum Dei vivi et permanentis, liberarentur a voce exprobrantis et obloquentis. Repulit eos et destruxit quando unusquisque eorum dolore cordis intrinsecus tactus, non solum auditor verbi, sed etiam factor est factus. Qui quoties vultum navitatis suæ divinæ legis consideravit in speculo, toties immaculatam se custodivit ab hæc sæculo. Repulit eos et destruxit, quando spiritus disciplinæ, qui defugit fictum, a cordibus illorum quodlibet extirpavit delictum; quatenus a malarum cogitationum eo diligentius se custodirent affectu, quo idem spiritus veritatis aufert se a cogitationibus quæ

sunt sine intellectu Repulit eos et destruxit, A quando unusquisque illorum recolens apud se quod lingua imprudentis subversio est ipsius, applicare se noluit imprudentiæ illius; quatenus per ipsum cui omnis linguatorum scurrilitas est semper exosa, liberaretur a labiis iniquis et lingua dolosa. Repulit eos et destruxit, quando repleti fructu justitiæ, epulari noluerint in fermento malitiæ et nequitiae, sed, contempto potius cibo falsitatis, epulati sunt in azymis sinceritatis et veritatis (I Cor. v). Repulit eos et destruxit, quando ut apprehenderet in eis messium divinarum tritura vindemiã, Spiritu sancto noluerunt inferre blasphemiam; scientes videlicet quia spiritus gloriæ Dei vere in illo requiescit, qui Christiani nominis nomen non erubescit. Repulit eos et destruxit, quando odio habentes omnem viam iniquitatis (Psal. cxvii), viam potius elegere veritatis; illi videlicet sine intermissione supplicantes verbis et re, ad quem Psalmographus: *Viam, inquit, iniquitatis amove a me (ibid)*. Repulit eos et destruxit, quando ut in eis cœlestis sapientiæ requiesceret thesaurus, juxta præceptum Salomonis: Non se extollebant in cogitationibus animæ suæ, velut thesaurus, ne forte illideretur virtus illorum per stultitiam (Eccli. vi), si amare iniquitatem et odisse viderentur justitiam. Repulit eos et destruxit, quando unusquisque illorum per divinæ charitatis illectus amorem, dans pauperi, non recipit peccatorem, sciens quoniam qui benefecerit justo, inveniet retributionem a Domino. Repulit eos et destruxit, quando odio habentes omnem raptorem et bilinguem, in seipsis totius detractionis ac fureris extinxerunt ignem, scientes videlicet quia sicut confusio et pœnitentia est super furem, ita et devotio pessima super bilinguem. Repulit eos et destruxit, quando possessione virtutis, et depositione malitiæ liberati a peccato, servi facti sunt justitiæ (Rom. vi), cum populo scilicet illo gloriori nolentes in malitia, de quo David: *Labor, inquit, in medio ejus, et injustitia (Psal. lrv)*. Repulit eos et destruxit, quando in cordibus eorum sermo ille fructificavit egregius, de quo Apostolus: *Non regnet, inquit, peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus (Rom. vi)*. Repulit eos et destruxit, quando terrena ex integro deserentes curam, pecuniam suam non dederunt ad usuram, ne quis illorum plebis illius pœniam incideret solus, de qua David: *Non defecit, inquit, de plateis ejus usuru et dolus (Psal. lrv)*. Repulit eos et destruxit, quando recolentes apud se quod omnis peccator est invilius et bilinguis, communicare nolebant operibus eorum indignis, ne perfidiam illorum lingua imitarentur venenosa, de quibus Propheta *Locuti sunt, inquit, adversum me lingua dolosa (Psal. cviii)*. Repulit eos et destruxit, quando in divina cum illis conversati: tur theoria, quibus dicitur. *Beati immaculati in via (Psal. cxviii)*, ut inter illos quandoque mercedem perciperent laborum, de quibus scriptum est:

Novit Dominus dies immaculatarum (Psal. xxxv).

Repulit eos et destruxit, quando cujusdam viri sapientis observando mandata, quasi a facie colubri fugere peccata, ne illorum per omnia sequerentur: errores de quibus scriptum est: *Gladium evaginaverunt peccatores (Ibid)*. Hæc est illa destructio, dilectissimi fratres, per quam martyres isti sanctissimi, inter electos et circumcisos destructi sunt patres, quando per armaturam Dei induti justitiæ armis, circumcisi sunt circumcisione non manufacta, in expolitione corporis carnis. Et ideo quia nullus victorum nostrorum potest repellere chaos, nisi cui pro gratiarum actione dicitur: *Deus repulisti nos et destruxisti nos*, idcirco propheta enumeraturus adhuc et alia beneficia Redemptoris, continuo subinferens.

B *Iratus es, inquit, et misertus es nobis*. O ira misericors et salubris indignatio per quam fructuosa fit omnis infructuosa conversatio. O ira misericors, quæ sic irascitur ut subveniat, sic minatur ut parcat, sic aufert ut restituat, sic tradit ut eripiat, sic destruit ut muniat, sic alijcit ut recipiat. O quam salubris indignatio, quæ sic avertit ut respiciat, sic claudit ut aperiat, sic exigit ut dimittat, sic dejicit ut erigat, sic perdit ut requirat, sic amittit ut custodiat. Sed quæ sit hæc ira vel indignatio, Propheta testatur egregius, qui utramque evidenter exprimens: *Ira, inquit, in indignatione ejus, et vita in voluntate ejus (Psal. xxxix)*. Quasi enim ira in indignatione ejus versatur, quando impiis et sceleratis sic irascitur ut non misereatur. Non quia irasci vel iram habere credatur, sed quia objectio ejus vel indignatio humano more ira vocabatur. Et ideo sicut ira in indignatione ejus mors est peccatorum, ita et in voluntate ejus vita esse creditur conversorum, quoniam ad hoc eos qui convertuntur ad cor humiliat et sublimat, quia non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat. Sed tamen hæc ira Dei, et alio modo justa ejus vindicta dicitur, quæ præsentis sæculo nequaquam perficitur, sed in futuro potius sine misericordia in eos qui misericordiam non fecerunt plenissime perficietur, quando in impiis et peccatoribus sanguinem servorum suorum ulciscetur. Sicut enim tunc in filiis diaboli cœlestis iræ judicium implebitur supernum, quando audituri sunt impii: *Discedite a me, maledicti, in ignem æternum (Matth. xxv)*, ita in electis et justis impleri debet misericordia Dei, quando audituri sunt justi: *Venite, benedicti Patris mei (Ibid)*. Hanc igitur vocem Filii Dei, martyres isti beatissimi N. non immerito quandoque cum electis debent audire, qui in ipsis olim, quæ vel quanta sit ira vel misericordia Domini solebant bene vivendo sentire; quæ David nobis in exemplum propensum divinæ miserationis: *Iratus es, inquit, et misertus es nobis (Psal. xxxix)*. Quasi enim iratus est huic sacratissimo martyrum choro, quoties carnis infirmitate peccavit; misertus, quando seipsum lacrymis pœnitentiæ post flagitia mundavit. Iratus, quando superstitiones totius erroris in eo destruxit;

misertus, quando ei lumen veræ fidei et veritatis illuxit. Iratus est ei etiam Deus, si quando in uno præcepto charitatis offendens, factus est omnium reus (Jac. II); misertus quando eidem studebat adhærere charitati, quæ non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati (I Cor. XIII). Iratus, si quando pupilis non erat misericors, ut pater; misertus, quando misericordiæ operibus misertus est eorum magis quam mater. Iratus, si quando, quod absit, ore præferens falsitatem, corde non habebat veritatem; misertus, quando conventicula declinans fallacium, adversus fratrem suum noluit amare mendacium. Iratus, si quando animo fervens contentioso, contra præceptum Salomonis, cum viro ambulavit iriosus (Prov. XXV); misertus, quando obediens eidem viro facundo noluit esse amicus homini iracundo. Iratus, si quando misericordiæ operibus nec Deo amabilem, nec congregationi pauperum se fecit affabilem; misertus, quando per amorem vivi et permanentis verbi, liberavit eum qui injuriam passus est, de manu superbi. Iratus, si quando innocentium despiciens sortem, non eruit eos qui ducebantur ad mortem; misertus, quando per bonæ actionis meritum eruit eos qui trahebantur ad interitum. Iratus, si quando, postponens sententiam Salomonis, proximo suis reddidit mala pro bonis (Prov. XVII); misertus, quando præceptum apostolicum corde prosequens invicto, non reddidit malum pro malo, vel maledictum pro maledicto (I Petr. II). Iratus, si quando illorum imitatus est nequitiam, de quibus scriptum est: *Os stultorum ebullit stultitiam* (Prov. XV); misertus, quando illorum secutus est sapientiam de quibus scriptum est: *Lingua sapientium ornat scientiam* (ibid.). Iratus, si quando oblitus infirmitatis humanæ, misereri noluit ei qui egulat pane; misertus, quando illi proximo dimiserat panem suum, de quo Veritas. *Frangite* inquit, *esurierti panem tuum* (Isa. LVIII). Iratus, si quando, quod absit, lueri temporalis exactor, cœlestis verbi factus est auditor, et non factor; misertus, quando nec margaritas Dei porcis, neque canibus dans sanctum, factor erat verbi, et non auditor tantum. Iratus, si quando divitiarum illarum delectatus est onere, de quibus scriptum est: *Divitiæ si affluant, nolite cor apponere* (Psal. LXI); misertus, quando dives fide, et pauper sensu, parvulus erat malitia, et perfectus sensu. Iratus, si quando adversus verba pravorum inermis, contra præceptum Apostoli seductus est inanibus verbis (Ephes. III); misertus, quando, per divini sermonis incomparabile donum, decipi non potuit in sublimitate sermonum. Iratus, si quando pauperibus in hilaritate misereri noluit, et sua eis partiendo non condoluit; misertus, quando sua pro Christo distribuens, nomen suum in libro vitæ cum illis optavit ascribi, qui de suo, quod habebant, miserunt partes eis, qui non præparaverunt sibi. Iratus, si quando in itinere illorum ivit, de quibus scriptum est: *Iter impiorum peribit* (Psal. I); misertus, quando itineris illius declinaverat sortem,

A de quo Salomon: *Iter*, inquit, *derivum deducit ad mortem* (Prov. XIII). Unde quia talis ira, tantaque misericordia Creatoris, beneficia solummodo sunt divinæ dignationis, idcirco vox martyrum immotissima non immerito et cum Ecclesia dicit: *Iratus es, et misertus es nobis*. O ira misericors, et incomparabilis misericordia, quæ ab omnibus vitis humana semper emundat præcordia! per quam peccator invitatur ad veniam, justus ad vitam, martyr ad palmam, confessor ad gloriam! Non enim miseretur, nisi irascatur, qui ob hoc prius irascitur, ut postea misereatur. Prævenit enim ira, ut sequatur misericordia; prævenit lacryma, ut sequatur venia; prævenit poenitentia, ut sequatur indulgentia; prævenit humiliatio, ut sequatur exaltatio; prævenit confessio, ut sequatur remissio; prævenit vocatio, ut sequatur justificatio; prævenit justificatio, ut sequatur glorificatio. *Quos enim vocavit hos et justificavit; et quos justificavit, illos et glorificavit* (Rom. VIII). Et ideo, qui peccator est, agat poenitentiam, ut justificetur; qui vero justus, justitiam adhuc exerceat, ut glorificetur. Præmissa namque puræ confessionis efficacia occidit peccatum, et oritur gratia, tuncque peccator quilibet per hoc mare magnum et spatiosum navigare videtur in portu, quando ante oculos Dei, et peccatum ejus est in occasu, et gratia, qua liberatur, in ortu. Sic igitur dum peccatum cadere, et gratia in nobis oriri videtur, quasi Deus nobis irascitur et miseretur, quia, sicut post ventum sequitur pluvia, sic post iram sequitur misericordia. Per cujus misericordiæ opera martyres isti sanctissimi liberari se postularunt a totius nequitiae malo, de quibus Psalmographus: *Misericordias Domini in æternum cantabo* (Psal. LXXXVIII). Quæ etiam alibi evidentiùs adhuc exprimens idem Psalter egregius: *Miserationes*, inquit, *ejus super omnia opera ejus* (Psal. CXLIV). Et merito quidem misericordia Domini super omne opus extollitur, per quam servus liber efficitur, debilis erigitur, humilis exaltatur, superbus humiliatur, surdus audit, mutus loquitur, claudus curatur, infirmus sanatur, cæcus illuminatur, leprosus mundatur, mortuus suscitatur, mare sedatur, possessus a dæmone liberatur. Hæc est illa misericordia, per quam idem martyrum grex ab omnibus vitis mundatus est a Deo; qui de se per Prophetam loquens: *Misericordiam*, inquit, *meam non dispergam ab eo* (Psal. LXXXVIII). Per quem nunc etiam a præsentis sæculi nocte translatus a Deo in gloriam suam, non immerito ei dicere potest: *Exaltabo mane misericordiam tuam* (Psal. LIX). Ad hanc quippe misericordiam nequaquam posset perveniendo venire, nisi quod prius commotionem cœlestis expertus est ira. Quæ postquam in corde ipsius vitiorum omnium sedaverat stagna, statim per misericordiam Dei facta est tranquillitas magna. Sed quæ sit ira vel misericordia cœlestis, sermo propheticus est testis. Quem si ad memoriam diligenter revocaveris: *Cum iratus*, inquit, *fuero, misericordiæ recordaberis*

(Habac. iii). In his igitur verbis cavendum est nobis, dilectissimi fratres, ne sic oblivisci, vel sic obliviosus a vobis Deus esse putetur, ut, sicut homo, post iram misericordiae recordetur, sed sicut ad iram ejus turbatus est idem propheta mirabilis quando ad eum cum iratus, inquit, fueris, misericordiae recordaberis, ita et nos humano more, quasi oblitum nostri misericordiae Dei cum Psalmographo clamemus verbis et re: *Ne obliviscaris roces quærentium te (Psal. lxxiii)*. Quasi enim post iram misericordiae recordatur, qui dum irascitur, non statim percussit, sed minatur, ut, dum ira ejus humana fuerint turbata præcordia, non misericordiam ira, sed iram potius excludat misericordia. Quæ de re ne homini Deus in præsentis Ecclesiae irascatur domo, dignum est ut per misericordiam Dei sibi meti prius irascatur homo; de præteritis scilicet peccatis prophetica illa studens admonitione cessare, in qua dicitur: *Irascimini, et nolite peccare (Psal. iv)*. Ad hoc namque cohibere se debet a carnalis concupiscentiæ curis, ut sicut præteritis irascitur peccatis, ita caveat de futuris, ne defensionis illius culpam videatur subire, de qua Apostolus: *Non vosmetipsos, inquit, defendentes, charissimi, sed date locum iræ (Rom. xii)*. Sic igitur præ cæteris ira illius prophetica voce laudatur, qui postquam irascitur, misericordiae recordatur. Unde quia talis ira et talis misericordiae indicia sunt divinæ dignationis et misericordiam, idcirco vir iste sanctissimus, quasi cum cæteris fidelibus gratias agens misericordiae Redemptoris, non immerito dicit: *Iratus es, et misertus es nobis*. Verum quia longum nimis est, dilectissimi fratres, si totum hunc psalmum hodierna die in unum sermonem exponendo coarctemus, bonum est ut hucusque in alium diem cætera dicenda servemus, ut et tunc in manibus nostris aliquid habeamus, unde conditori nostro Deo semper gratias agamus. Ut enim de præsentis psalmo unusquisque habeat, unde divinæ lectioni assidue vacat, eundem psalmum in quatuor partes dividere placet, ut qui in tot martyrum festivitatis de eis silere voluerint, loqui faciat sermo qui tacet. Unde quia tempus jam imminet quo sermonem istum ad finem ducamus, dignum est ut eorumdem martyrum Christi præsidia sine intermissione quæramus, quatenus, meritis ipsorum intercedentibus, charitas illa quæ universa cooperiat delicta usque in finem in nobis regnet invicta, de qua Apostolus: *Finis, inquit, præcepti est charitas, de conscientia bona et fide non ficta (I Tim. i)*. Sed quoniam nullus in ejusdem perfectæ charitatis versari poterit officina, nisi qui ab homine malo, id est a seipso prius repulsus fuerit destructione divina, idcirco orandum est nobis, dilectissimi fratres, ut qui electis suis quotidie pie irascitur et miseretur, tam clementer et tam benigne nobis irasci et misereri dignetur, ut et nos cum eisdem Christi martyribus digne sibi clamare possimus elogium illud prophetice jubilationis: *Iratus es et misertus es nobis*. Quod ipse præstare digne-

A tur, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO II

DE MARTYRIBUS.

Item in illud psalmi LIV: *Deus repulisti nos, et destruxisti nos*.

Quoniam in altero sermone, dilectissimi fratres, prout, largiente Domino, potuimus, quæ vel qualis ira vel misericordia Dei sit, sufficienter exposuimus, restat ut sub typo SS. martyrum. N. quorum hodie solemniter colimus, aliqua de his quæ sequuntur ad memoriam reducamus, unde priora posterioribus commendare valeamus. Postquam enim Propheta describit qualiter unigenitus Dei Filius, ad destruendam infirmitatem humanæ conversationis, *iratus est et misertus est nobis*, continuo declarare volens, quod pro terrenorum salute calcamentum suæ incarnationis extendit in Idumæam: *Commorasti, inquit, terram, et conturbasti eam (Psal. lxx)*. Commovit enim et conturbavit terram, id est corda terrenorum, subauditur, conscientia peccatorum, quando ad eos per Evangelium: *Nisi conversi, inquit, fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intratis in regnum cælorum (Matth. xviii)*. Sed hic in primis illud nos oportet considerare quod aliud est commovere, aliud conturbare, quando duo hæc verba duplicem habent significationem, pro eo scilicet quod commotio parturit gemitum, conturbatio dolorem. Qualis autem ista commotio sit, monstrat Scriptura, si quæritis, ubi dicit: *Cum ingemueris, salvus eris*. Qualis vero ista conturbatio sit, sententia declarat in ea, in qua Psalmographus: *Sana, inquit, me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea (Psal. vi)*. Per hanc quippe commotionem et conturbationem, commovit et conturbavit Dominus corda sanctorum justorum quando ad eos per prophetam: *Penitentiam, inquit, agite; appropinquabit enim regnum cælorum (Matth. iii)*, ne indignos se divina salvatione viderent, si hoc audito non moverentur et non timerent. Taliter etiam mentes ipsorum conturbate sunt et commotæ, ubi Isaias ad eos et nos: *Lavamini, inquit, mundi estote (Isa. i)*, quatenus de cordibus ipsorum et nostris cælestis illi us lavacri spiritualis ad Deum ascenderet clamor, de quo Psalmographus: *Lavabis me, inquit, et super nivem dealbabis (Psal. l)*. Commovit etiam eos et conturbavit, quando eis inter alios: *Nisi conversi fueritis, inquit, gladium suum vibravit (Psal. vii)*, quique ne conversionis suæ remedium vel ad horam quidem vellet differre pusillum continuo subinferens: *Arcum, inquit, suum tetendit et paravit illum (ibid.)*. In quibus verbis, dilectissimi fratres, abyssus divinitatis est multa, quoniam sicut per gladium aperta ira, ita per arcum pugna signatur occulta. Ille igitur verbi cælestis gladio eorumdem martyrum animus super femur tuum, potentissime (Psal. xlv) fuit accinctus, quando per ipsum et persecutores foris, et diabolus devicerat intus, ut gladii illius contrarios evassisset errores, de quo scriptum est: *Gladium cragi-*

naverunt peccatores (Psal. xxxvi). Tetendit etiam arcum hunc, per quem Novum Testamentum vocatur et Vetus, quando in lege Domini meditabatur die ac nocte inquietus, ne infidus percuteretur arcu illius maligni, de quo scriptum est : *Arcum conteret, et confringet arma, et scuta comburet igni* (Psal. xlv). Taliter quippe martyres isti sanctissimi verbis cœlestis gladio commoti sunt et conturbati, quando in novitatem vitæ a paterna sunt vetustate translati, pro simulacris videlicet multis, et lapideis colentes unum Deum et Dominum, qui per Prophetam : *Simulacra, inquit, gentium, argentum et aurum, opera manuum hominum* (Psal. cxiii). Commoti etiam sunt a malitia, ut non dominaretur eis omnis injustitia, quando ut cœlestis vitæ Deo digne perciperent alimoniam, pacem cum omnibus secuti sunt et sanctimoniam. Commoti sunt et conturbati quoties ab eis pravitate illius est via despecta, de qua Salomon : *Est, inquit, via quæ videtur hominibus recta* (Prov. xiv), in ejusdem viæ pessimam incidere sortem, de qua subjungitur : *Novissima ejus deducunt ad mortem* (ibid.). Commovet etiam et conturbat quotidie terram humanæ conscientiæ, ubi dicit. *Agite fructus dignos penitentiae* (Luc. v), ne prophetica illa transgrediamur edicta, quibus dicitur : *Pœnitentini et convertimini, ut deleantur vestra delicta* (Act. v). Commovetur etiam quidem, non in resurrectionem, sed in ruinam, de qua Salomon : *Egestas, inquit, et ignominia ei qui deserit disciplinam* (Prov. xiii). Commovetur etiam quidem, non in ruinam, sed in resurrectionem nihilominus, de quibus Propheta : *Apprehendite, inquit, disciplinam, si quando irascatur Dominus* (Psal. ii). Unde quia fidelis anima sanari digna non est, nisi quæ per hanc commotionem diabolo incognita et Deo nota est, idcirco Propheta subinferens : *Sana, inquit, contritiones ejus, quia commota est* (Psal. lxx). Sciebat enim vir iste probatissimus quia nequaquam posset digne sanari, nisi prius apud se intus pœnitentiæ mereretur aqua turbari, ideoque pro exemplo languidum illum evangelicum ante oculos mentis fortasse habebat, qui post motionem aquæ sanus fiebat. Hæc igitur contritio fortorem in Christo sanctorum martyrum fecerat mentem, et debilitatem mundo Deo semper reddidit valentem, de qua David, cujus sermo non deficiet : *Cor contritum, inquit, et humiliatum Deus non despiciet* (Psal. l). *Sana, inquit.* Hæc est illa sanitas, dilectissimi, quam Psalmographus olim imprecatu est sibi, quando conversus ad Dominum : *Sana, inquit, animam meam, quia peccavi tibi* (Psal. xl). Hæc est illa sanitas per quam idem Dominus noster sanavit contritiones sanctorum, qui per Osee prophetam : *Sanabo, inquit, contritiones eorum* (Ose. xiv), ne illa contritione conterentur a Deo indesinenter, de qua Jeremias : *Contrita est, inquit, virgo filia populi mei plaga pessima vehementer* (Jer. xiv). Adhuc etiam per ipsum et ab ipso contritiones eorum sunt sanatae, per quem

gens illa quondam cæcitate percussa est deformitate, pro qua Eliseus ad Dominum : *Percute, obsecro, inquit, Domine, gentem hunc cæcitate* (IV Reg. vi). Contritiones eorum sanavit, qui quos vocavit hos et justificavit (Rom. viii); quoniam per ipsum et in ipso mundati sunt ab omni sorde vitiorum, qui sanat contritos corde, et alligat contritionibus eorum (Psal. cxlvi). Unde quia sanatis contritionibus sanctorum, per multas tribulationes eos oportet intrare in regnum cœlorum (Act. xiv), idcirco propheta declarans quanta passi sint in præsentis Ecclesiæ pressura, continuo subinferens : *Ostendisti, inquit, populo dura* (Psal. lxx). Sanctis quippe martyribus dura ostendebantur a Deo, quando in persecutionibus, quas pertulit Ecclesia, dura et immississima tormenta patiebantur pro eo : ideoque eos apostolicis viris non immerito comparabimus, de quibus Apostolus : *Si compatimur, inquit, et conregnabimus* (Rom. viii). Dura etiam pro Christo passi sunt iidem S. Ecclesiæ filii, quando apostolorum vestigia secuti, *ibant gaudentes a conspectu concilii* (Act. v), scientes videlicet, se eo magis divinæ placituros pietati, quo *digni sint habiti pro nomine Jesu contumeliam pati* (ibid.). Sic igitur populo suo dura ostendit, quando eis præcedentium Patrum exempla prætendit, quatenus erudirentur verbis apostolicæ lectionis, quia *non sunt condignæ passionis hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis* (Rom. viii). Sed et alio modo dura ostendit populo suo, ubi unicuique per Evangelium loquens : *Diliges, inquit, Dominum Deum tuum ex toto corde tuo* (Math. xxii). Et quoniam in hac sola dilectione nullus homo perfectus constat, nisi et aliam adhuc habeat quam in sequentibus demonstrat, idcirco declarans quanta charitate tendere se debeat alter ad alterum, continuo subinferens : *Diliges, inquit, proximum tuum sicut te ipsum* (ibid.). Hæc igitur duo præcepta charitatis, in quibus tota lex pendet et prophetæ (ibid.), vos in vobis, dilectissimi fratres, quantocius adimplere studete, sicque unusquisque vestrum apud se facile perpendit quam dura sunt quæ præcipit, et quam dura quæ ostendit. Ille enim, sicut arbitrator, quærendus est in numero angelorum, et non hominum, qui ita, sicut præcipit Dominus, valeat diligere Dominum, aut qui tali lectione ad alterum tendat semetipsum, ut diligat proximum suum sicut seipsum. Et ideo unusquisque testis est sibi quod nullus aut vix ullus poterit reperiri qui alli tam bene cupiat quam sibi. Verum ne nos diutius prioris sententiæ deserant jura, Ezechiae etiam regi Dominus quondam ostendere dignatus est dura, quando cum in multitudine divitiarum suarum gloriaretur, ut dives : *Disponere, inquit, domui tuæ quia morieris tu, et non vives* (Isai. xxxviii). Et ecce quam durum sibi præceptum istud videretur, ipse declaravit, quando conversus ad parietem, amarissime ploravit (ibid.); sicque, dum per longioris vitæ desiderium subitanæ mortis cupivit evadere sortem,

quam libenter vivret, exemplum dedit unicuique A
 qui vivit, et videbit mortem. Tali etiam modo patri-
 archæ suo Dominus noster olim dura monstravit,
 quando Abraham servum suum probando tentavit,
 et tentando probavit, ubi in Unigeniti sui figura;
 Isaac filium ei præcipiens occidi: *Offer mihi, in-*
quit, illum super unum montium quem monstravero
tibi (Gen. xxii). Et ecce quam asperum et quam du-
 rum foret istud præceptum solus ille scit qui unicum
 habet filium, et hunc dilectum. Sed et filii Zebe-
 dæi Dominus noster taliter dignatus est ostendere
 dura, quando eis quod passuri essent pro ipso pas-
 sionis suæ præmonstravit figura, ubi ad eos, sicut
 evangelica lectione sæpius audistis et audietis:
Calicem, inquit, meum bibetis (Matth. xx). Taliter
 igitur Deus et Dominus noster, qui pro nobis cælos B
 inclinavit et descendit, sanctis martyribus suis dura
 ostendit, quando eis prædicens quid passuri essent
 propter eum: *Eritis, inquit, odio omnibus propter*
nomen meum (Matth. x). Unde quia post multas tri-
 bulationes, quibus homo persecutionis humanæ mal-
 leo tunditur, sæpe reversus ad se, internæ compun-
 ctionis gratia perfunditur, idcirco Psalmographus
 præmissa jam ostensione tribulationis, continuo sub-
 inferens: *Potasti nos, inquit, vino compunctio-*
nis (Psal. lxx). Hoc est poculum illud charitatis,
 quod beatissimos martyres istos perduxit ad consor-
 tium deitatis, postquam omnes vitiorum flammæ in
 eorum corde repertas [non] vini copia, sed compun-
 ctionis exstinxit ubertas. Sed et Psalmista, præ-
 videns quia potus iste non oris, sed mentis, et fide-
 libus suavis, et reprobis amarus est, *calix, inquit,*
meus inebrians, quam præclarus est (Psal. xxii). Ex
 hoc igitur calice illud divinæ charitatis effunditur
 poculum, cum quo Christus in sanguine suo Chri-
 stianum sibi comparavit populum quod Ecclesia in
 Canticis dilecto suo propinans in figura sanctorum:
Dabo tibi, inquit, poculum ex vino condito, et mustam
malorum granatorum neorum (Cant. viii). Vinum
 quippe sine alterius rei commistione, dilectio est sine
 simulatione; vinum vero conditum, dilectio est cum
 operatione. Vinum ergo non simplex, sed bonis ope-
 ribus et sanctis conditum virtutibus, divinis præ-
 cipue placere videtur obtutibus. Quod in Evangelio
 Veritas ostendit, cum ait: *Si quis diligit me, sermo-*
nem meum servabit (Joan. xiv). Et bene quidem Ec-
 clesia pro nimie dilectionis affectu non aliud quod-
 libet poculum, sed mustam suo præbet dilecto, quia
 mustum, cum ferventissimum est, nunquam a suo
 calore probatur deficere, priusquam nimio fervore
 suo omnem immunditiam a se videtur ejicere. Unde
 per hoc mustum malorum granatorum non incongrue
 signatur fortis dilectio sanctorum, qui, in passione
 sua ab omni vitiorum sorde mundati, tam ferventis-
 sima dilectione Deum videbantur amare, ut neque
 mors, neque tribulatio aliqua posset eos a Christi
 charitate separare. Malum autem Punicum, quod in
 Africa plurimum abundat, idcirco malum granatum
 dicitur, quia multa granatorum numerositate redun-

dat, per quod significatur quod sicut multæ man-
 siones sunt in regno colorum, ita et in præsentī Ec-
 clesia multæ sunt tribulationes justorum. Per hoc
 vero quod malum Punicum sanguineum habet colo-
 rem, non modo martyrum Christi, sed etiam ipsam
 Dominicam videtur typicare cruorem, qui idcirco ab
 Ecclesia in Canticis candidus dicitur et rubicundus,
 ut ex innocentia, quam habet candidus, et ex pas-
 sione, quam pertulit, intelligatur rubicundus. In qua
 passione salutifer ille calix effusus est pro nobis, per
 quem isti martyres invictissimi potati sunt vino
 compunctionis, quem in Canticis canticorum trans-
 ferens in se virtus Altissimi: *Bibite, inquit, amici,*
et inebriamini, charissimi (Cant. v). Ex hoc igitur
 poculo charitatis non indigne bibit quisquis non sibi,
 sed Deo vivit, particeps videlicet factus illius saluti-
 feræ potationis de qua dicitur: *Potasti nos vino*
compunctionis (Psal. lxx). Et bene quidem compun-
 ctionis internæ vino potatur qui pro peccatis suis
 apud se intus in mente stimulator, quoniam perfecte
 abluitor immunditia sordis, quam sæpius laverit la-
 cryma cordis. Non enim sequitur peremptio furens,
 ubi hæc medicina præcesserit urens. Hæc est nam-
 que compunctio illa reconciliatrix, per quam reconc-
 ciliata est Deo Maria peccatrix, quando, per iudicium
 divinitatis occultum, *demissa sunt ei peccata multa,*
quoniam dilexit multum (Luc. vii). Sed et David pa-
 triarcha, sentiens se olim divinam offendisse cle-
 mentiam, vino compunctionis istius convertens est
 ad poenitentiam: quando per internam aspirationem
 recognoscens iniquitatem suam: *Miserere mei, Deus,*
inquit, secundum magnam misericordiam tuam (Psal.
l). Tali etiam compunctione beatus Petrus seipsum
 meruit poenitendo turbare, quando pro trina negatione
 Domini, reversus ad se, flevit amare, qui prius in-
 cusatus ab ancilla quod virus ex Dei esset amicus,
 respondit ei dicens: *Nescio quid dicis (Matth. xxvi).*
 Sic et isti martyres Christi, divinæ per omnia cu-
 pientes placere pietati, per internam aspirationem
 Domini, vino compunctionis istius sunt sæpissime
 potati, quando non solum pane lacrymarum eo: in
 præsentis vitæ cibavit pressura, sed etiam potum de-
 dit eis in lacrymis in mensura. Unde ut et nos, dile-
 ctissimi fratres, cum eisdem martyribus Christi, Deo
 D gloriam demus, misericordiam ejus humiliter implo-
 remus, ut, quia una cum Patre et Spiritu Sancto
 unus idemque semper mansit et manet, contritionem
 nostram ita clementissima miseratione jam sanet ut
 qui sanctis suis in præsentī sæculo per multas tribu-
 lationes ostendit dura, meritis eorum intercedenti-
 bus, et nobis, etiam cum eis potum tribuat in la-
 crymis in mensura, quatenus divina inspiratione
 compuncti, digne cum eis cantare possimus elogium
 illud prophetice jubilationis: *Potasti nos vino com-*
punctionis. Quod ipse præstare dignetur, qui cum
 Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat in sæcula sæ-
 culorum. Amen

SERMO III.

DE UNO CONFESSORE.

De eo quod per legem simila in sacrificium offerri jubetur, ubi de ea dicitur : *In sartagine oleo conspersa, frigetur; offeret eam calidam in odorem suavissimam Domino sacerdos, qui patri jure successerit, et tota cremabitur in altari* (Lev. vi, 21, 22).

Semper, dilectissimi fratres, fidelis quilibet per sacrae lectionis aedificatur historiam, si antiquae legis praecipua saepius reducerit ad memoriam, quoniam justitiae fructum affectuosius inde capit, si quod in his carnaliter legit spiritualiter sapit. Proinde charitati vestrae non multum obesse putamus, si ex diversis regalium sacrificiorum generibus, hic de pluribus pauca dicamus, quibus pontifex iste sacratissimus N. cujus hodie festa celebramus, in exemplum Moysi, iram Domini, suae suorumque subditorum saepius placuit animabus. Cum enim sua suorumque subjectorum vitia adhuc essent in radice tenera, per diversa legalium sacrificiorum curavit genera, de quibus illud nobis hic imprimis occurrere videtur, ubi per legem simila in sacrificium offerri jubetur. Quae quoniam sola non potest hominem facere perfectum, oleum sibi juxta legis antiquae debet misceri praecipuum, ubi ut alterum alteri fidei unitati societur, in sartagine, inquit, oleo conspersa, frigetur. Sicut enim per simillam munditia vitae, et per oleum opus misericordiae figuratur, ita per sartagine, quae de forti ferro efficitur, spiritualis zeli fortis frixura signatur. Hoc sciens vir iste sanctissimus cor suum sartagine faciebat, in quo per zelum justitiae contra proximorum vitia fortiter ardebat, quando pro delictis errantium ejusdem districtio in eo succensus est furor, de quo Apostolus : *Quis scandalizatur, inquit, et ego non uror?* (II Cor. xi.) Quamvis enim in sartagine cordis sui valde videretur cruciari, quoties infirmos quosque videbat aeterna deserere, et rebus temporalibus delectari, contra vitia tamen proximorum ita semper spiritualis zeli temperavit ardorem ut extra patientiae limitem nunquam aut raro praecipuus raperetur in furorem. Sciebat namque quod omnipotenti Deo nullum sacrificium tam gratum est et tam clarum quemadmodum est zelus animarum. Unde et Psalmographus hac in re veritati testimonium perhibens de se : *Zelus, inquit, domus tua comedit me* (Psal. lxxviii). Sed hanc spiritualis zeli frixuram Deus omnipotens quam gratanter accipiat, eadem lex manifestissime nobis indicat, ubi per ipsam simila in sacrificium offerri jubetur, de qua scriptum est : *In sartagine oleo conspersa frigetur*. Nihil aliud est autem haec simila in sartagine, nisi munda mens justae a vitiorum nigredine, virtutum candidata similagine, quae per spiritualis zeli sollicitudinem, oleo misericordiae tunc digne conspersa esse probatur, cum alter alteri in charitate sociatur. Proinde quia munda mens sacerdotis istius sacratissimi principalium vitiorum in se maculam habebat nullam, non immerito legalis hujus simile puram sinceramque in se videtur

A expressisse medullam. Quia vero per oleum misericordiae in conspectu Domini quasi lucerna semper ardebat et lucebat, oleum similiae, id est charitatem misericordiae sine intermissione miscebat. Recolens enim apud se quid in lege jubebatur, conspersit oleo simillam, quae in sartagine cordis coquebatur, quando per spiritualis zeli afflictionem, contra proximorum vitia in sartagine mentis ita solebat exardescere, ut tamen ex operibus misericordiae, in conspectu Domini non minus ardere videretur et clarescere. Unde quia nil juvat, si quis zelum rectitudinis habeat in animo, nisi per amoris ignem bonae actionis recalescat ex merito, idcirco lex antiqua subjungens : *Offeret, inquit, eam calidam in odorem suavissimum Domino*. Simila namque, B quae oleo conspersa in sartagine frigetur, calida in odorem suavissimum Domino offerri jubetur, quia nisi in animo doctoris zelus habeat amorem, simila non videtur habere calorem. Unde sacerdos iste piissimus N., qui in pectore mentis suae quatuor virtutum insignia gerebat, per sancti zeli ardorem simillam hanc calidam in odorem suavissimum Domino saepius offerebat, quando per divinae charitatis ignem, cum quo a proximorum cordibus malitiae frigus abduxit, ipse in conspectu Dei omnipotentis semper arsit et illuxit. Adhuc etiam simillam hanc, per quam, ut diximus, mentis munditia signatur, calidam in odorem suavissimum Domino obtulisse probatur, quando ne in corde suo eadem simila fidei amitteret calorem, per spiritualis zeli rectitudinem geminae dilectionis in se suscitavit amorem. C Sed et alio adhuc modo simillam hanc calidam Deo in odorem suavissimum offerebat, quando pro compassione proximorum, oleum similiae, id est charitatem misericordiae miscebat, ne Dominici ovibus minus digne putaretur praesesse, si ex negligentia pastoris, alterum alteri videretur deesse. Ne enim alterum alteri in aliquo deesse videatur, dignum est ut in cordibus doctorum, alterum alteri sine intermissione misceatur, quoniam tale est opus quodlibet absque misericordia, qualis sine oleo lucerna. Idcirco vir iste probatissimus frixuram cerevis, quam spiritualis zelus agebat, erga proximos suos oleo laetitiae semper temperare solebat, quando ejusdem zeli fervore succensus, et vitia subjectorum suorum districtio gladio naclavit, et per claritatis amorem eosdem, quos insequi videbatur, amavit. Unde ut sciamus quid de eadem simila lex nobis adhuc faciendum suggerit, continuo subinfert : *Offert, inquit, eam sacerdos, qui patri jure successerit*. Ille namque sacerdos patri jure succedit, qui hoc opere testatur quod credit, quoniam qui in servitio Conditoris, fide et opere immobilis constat, summi sacerdotis ac filium esse demonstrat. Ille etiam sacerdos patri succedit jure, qui in scipso formam quodammodo divinae imitatur naturae, ut qui est de terra terrestri, fieri studeat et de caelo caelestis. Sic et iste sacerdos Christi dignissimus N. pontifi-

calis officii Deo digne prosequendo negotium, patri suo scilicet Christo, jure successit in sacerdotium; quando mens ejus in amore summi Pontificis illius erat intenta, qui *per proprium sanguinem introivit semel in sancta, æterna redemptione inventa* (Hebr. ix). Patri suo jure successisse probatur, qui quod corde credidit, opere testabatur; quando pro amore illius de virtute ivit in virtutem, per quem *corde creditur ad justitiam, ore autem fit confessio ad salutem* (Rom. x). Patri suo jure successit, qui in interiore homine suo formam quodammodo divinitatis expressit; quando ad hoc cogitationibus malis et operibus renuntiavit incestis, ut qui portavit imaginem terreni, portaret et imaginem cœlestis. Patri suo jure successit, qui in corde bono et optimo, nec virtutibus unquam obstitit, nec vitiis cessit; quando nobilitati mentis, qua in Christo visus est nobilitari, operum suorum ignobilitate nullatenus volebat discordando reluctari. Sic et nos, dilectissimi fratres, in exemplum viri istius sacratissimi, hoc semper elaboremus insomnes, ut filii nominemur et simus illius, qui ait: *Ego dixi: Dii estis et filii Excelsi omnes* (Psal. lxxxv); ne regni cœlestis exheredes in conspectu summi judicis quandoque inveniamur rei, qui hunc sanctissimum virum transtulit in libertatem gloriæ filiorum Dei. Si enim, ejus exempla sequentes, quod bonum est invicem volumus bene operando sectari, similia illa legis in altari cordis tota videretur cremari, de qua eadem lex præcipiendo subinferens: *Et tota, inquit, cremabitur in altari* (Levit. vi). Per hoc altare nihil aliud, nisi puritas mentis intelligi videtur, quæ non solum sacrificium, sed etiam holocaustum Deo esse perhibetur; si tamen pro animarum salute ita in ea fortis zeli fritura fervescat, ut misericordiæ virtus in ea non minus ardeat et clarescat. Aliter enim holocaustum, quod latine totum incensum dicitur, a nullo fidelium in veritate perficitur, nisi per amoris ignem, quem legalis ille ignis spiritualiter figurat, omne vitium, quod in corde suo male strepit, exurat. Unde, quia, in conspectu Dei, sicut sacræ Scripturæ testatur iudicium, holocaustum majus est quam sacrificium; ideo necesse est ut unusquisque fidelium per sacrificium laudis quid debeat Deo et quid proximo ita diligenter attendat, ut per charitatis ignem totam mentem suam in amore Conditoris incendat. Sacrificium namque offert, qui temporaliæ bona cum Lia et Martha bene ministrando Deum pacat; holocaustum vero, qui cum Rachele et Maria divinæ contemplationi attentius vacat. Sacrificium offert, qui historialiter legit quod virga arida quondam protulit florem; holocaustum vero, qui spiritaliter credit quod in nubia virgo peperit Salvatorem. Sacrificium offert, qui sæcularis concupiscentiæ lucra reliquit cum Matthæo; holocaustum vero, qui virtutum meritis arborem crucis ascendit cum Zachæo. Sacrificium igitur et iste vir sanctissimus fuit, quando, divina contemplatione suspensus, totam mentem igne divini amoris incendit; sacrificium fuit, quo-

ties per dilectionem proximi, virtutum scalam cum angelis descendentibus descendit; holocaustum vero, quando per dilectionem Dei eandem scalam cum angelis ascendentibus ascendit. Sacrificium fuit quoties Dominicæ Incarnationis pedes cum Maria peccatrice lacrymis penitentiae lavit; holocaustum vero quoties boni operis unguento caput mentis ipsius divinitatis summa levavit. Sacrificium fuit, quando in præsentis vitæ cursu a temporalium rerum amore, quasi cum Jacob in itinere dormivit; holocaustum vero, quando, virtutum scalæ cum eo desuper inmixus, per contemplationis speciem ad alta transivit. Sacrificium fuit, quando populo Dei præcepta legis historialiter annuntians, quasi cum Moysæ de monte descendit; holocaustum vero, quando ea spiritaliter excutiens, quasi cum Moysæ in montem ascendit. Sacrificium fuit, quando humilliora Dei mandata turbæ daturus pedestri, quasi cum Jesu descendens de monte, stetit in loco campestri; holocaustum vero quando subjectorum cordibus, ex eo quod pontifex erat, ad summum pontificem faciens pontem, quasi cum Jesu, videns turbas ascendit in montem. Sacrificium fuit, quando quidquid in mente sua vitiosum esse deprehendit, sacerdotibus Christi, juxta præceptum veritatis, ostendit; holocaustum vero, quando præ nobilitate mentis, quam ex cognitione divinitatis traxit eximia, virtutum alis de imis semper volavit ad sublimia. Sacrificium fuit, quando renuntians sæculo, sed nondum perfecte adhærens Domino, quasi cum Jacob pede adhuc claudicaverat uno; holocaustum vero, quando alius ei pes ex eo sanus remansit; quod in animo ejus transire videbatur omne quod transit. Sacrificium fuit, quando militans Deo, negotiis sæcularibus nequaquam se implicavit, ut ei placeret, cui se probavit; holocaustum vero, quando divinæ contemplationi vacans, ei placere desideravit nihilominus, de quo Psalmographus: *Vacate, inquit, et videte, quoniam ego sum Dominus* (Psal. xlv). Sacrificium fuit, quando, præ timore supplicii deflens, quasi cum Axa filia Caleph, irriguum accepit inferius; holocaustum vero, quando pro regni cœlestis amore deplorans, cum eadem Axa irriguum possedit superius. Verum quia sufficienter jam dictum est per sacræ lectionis iudicium qualiter vir iste piissimus, et holocaustum fiebat et sacrificium, restat ut quoniam locus et tempus hic se ingerit opportune, breviter dicamus qualiter utrumque Deo se offerebat in commune: sacrificium namque et holocaustum obtulit Deo, quando recolens quid deberet Deo et quid proximo, reddidit quæ sunt Cæsaris Cæsari, et quæ sunt Dei Deo (Matth. xxii). Sacrificium et holocaustum Deo esse cupivit, quando in tabernaculum Domini, quasi cum Moysæ crebro intravit et exivit. Sacrificium quidem, quando, pro infirmitate proximorum, in his quæ sæculi sunt laudabiliter exivit; holocaustum vero, quando, divina contemplatione suspensus, in his quæ Dei sunt humiliter introvit. Sacrificium holocaustum fuit,

quando et lumbos mentis suæ castitatis habebat virtute præcinctos; et tamen ipse bonorum operum lampade non minus coram Deo fulgebat intus; sequens videlicet in hoc gratiam vivificantis spiritus, et non occidentis litteræ, dum et illud voluit facere, et istud non omittere. Hæc igitur, fratres dilectissimi, quæ de hoc sanctissimo viro jam diximus specialiter ad nosmetipsos referre possumus generaliter; quoniam si præmium æternæ retributionis cum eo cupimus participare, debemus, sicut ipse ambulavit, et nos ambulare. Unde ut priora, quæ dimisimus, denuo repetamus, similam offerimus, si munditiam mentis in corde servamus; illorum videlicet exemplo ab omni vitiorum emundati sorde, de quibus scriptum est: *Beati mundo corde (Matth. v)*. Huic autem similæ bene oleum miscemus, cum proximis nostris charitatis et misericordiæ opera exhibemus; quoniam omnipotenti Deo sacrificium nostrum sic permaxime placet, si cum severitate, quam spiritualis zelus exhibet, manus a misericordia non vacet. Deinde vero eandem similam, sicut in lege jubebat Dominus, oleo lætitiæ conspersam bene in sartagine ponimus, si cor nostrum per spiritualis zeli destructionem, quæ in cura animarum perfectius monstratur, non solum sacrificium, sed etiam holocaustum Deo esse probatur. Quam etiam calidam Deo offerimus, in odorem suavitatis, cum zelus rectitudinis amorem habet charitatis. Quoniam nos ipsi ea, de qua eadem simila offertur, sartago sumus, si, præ calore virtutum, omnis vitiorum a nobis evanuerit fumus. Sacrificium autem offerimus, si carnis curam in concupiscentiis non fecerimus; holocaustum vero, si totam intentionem nostram in amore Divinitatis incenderimus. Sacrificium etiam offerimus si, ablato a nobis fermento malitiæ et nequitiae, in ara cordis nostri sacrificamus Deo sacrificium justitiæ; holocaustum vero, cum, per boni operis consummationem, illi desideramus in perpetua æternitate conscribi, ad quem Psalunographus: *Holocausta, inquit, medullata offeram tibi (Psal. lxxv)*. Sacrificium vero et holocaustum offerimus immaculatum, si cor nostrum ab omnibus vitiiis exutum totum divinæ charitatis fuerit igne crematum; quatenus per bonæ operationis incensum legali huic similæ digne possit comparari, de qua dicitur: *Et tota cremabitur in altari*. Tunc quippe simila in altari tota crematur, si Deus a nobis tota mente et tota virtute diligatur; ita tamen, ut per internum zeli spiritualis ardorem, in sartagine cordis nostri, fraternæ etiam correctionis incendamus amorem. Qui enim errantes proximos suos corrigunt, et tamen in ipsa correctione spiritualem zelum temperare sciunt; hi nimirum omnipotenti Deo et sacrificium et holocaustum sunt. Unde necessarium est nobis, fratres charissimi, ut in hoc maligno tempore suffragium queramus sacerdotis istius sacratissimi; quatenus meritis ipsius ac precibus illo spirituali velo repleat nos Deus de quo scriptum est: *Tabescere me fecit zelus meus (Psal. cxviii)*, ut et nos cum

A ipso per dilectionem proximi huic legali similæ sic oleum misericordiæ miscemus ut per dilectionem. De eadem similam calidam in odorem suavissimum Domino jugiter offerre valeamus, ne, frigore totius iniquitatis et malitiæ pressi, in numerum transeamus illorum, de quibus dictum est: *Refrigescet charitas multorum (Matth. xxiv)*. Quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum.

SERMO IV.

DE UNO CONFESSORE ATQUE PONTIFICE.

De eo quod lex præcipit: *Ignis in altari ardebit semper, quem nutriet sacerdos, subjiciens mane ligna per singulos dies; et imposito holocausto, desuper adolebit adipēs pacificorum. Ignis iste perpetuus est, qui nunquam deficiet de altari (Lev. vi, 12, 13)*.

Quia Dominus Noster Jesus Christus, fratres charissimi, per prædicatores Ecclesiæ nomen suum in gentibus eo tempore voluit ubique distendi, quo pro illustrandis fidelium cordibus, ignem suum misit in terram, et voluit vehementer accendi; dignum duximus ut in festivitate sacerdotis istius sacratissimi N., cujus hodie solemnia colimus, legalis illius ignis commemorationem faciamus, quem, idem Christi prædicator egregius assidue quondam in subjectorum suorum incendit animabus. Lex enim antiqua typice nobis olim prænuntians, qualiter unusquisque fidelium divini amoris igne jugiter ardere studebit, in quodam loco inde nos instruens: *Ignis, inquit, in altari semper ardebit*. Staturque præsignans qualiter pro eodem igne nutriendo sacerdoti cuique quotidiani exercitii nulla concedenda est quies: *Quam nutriet, inquit, sacerdos, subjiciens mane ligna per singulos dies*. Deinde vero insinuans quale holocaustum Deo redolere debeat in cordibus electorum: *Imposito, inquit, holocausto desuper adolebit adipēs pacificorum*. Et quoniam idem ignis in altari cordis nostri semper debet et sine cessatione cremari, continuo subinferens: *Ignis iste, ait, perpetuus est, qui nunquam deficiet de altari*. Igitur ut ea quæ nunc historialiter recitata sunt, discutiamus, tempus est ut per hæc quatuor, quæ proposuimus, solvendo redeamus. *Ignis, inquit, in altari semper ardebit*. Cor quippe nostrum altare est Dei, si tamen nosipsi filii lucis sumus, et filii diei; ita ut quasi secti ex lapidibus vivis, et virtute quadratis, Deo, digne in nobis offerri valeant dona et sacrificia pro peccatis. Unde et ignis ille legalis non immerito semper ardebit in altari, id est in ara cordis nostri, divinæ charitatis ardor debet sine intermissione cremari, ex illo videlicet quem prædiximus igne vim semper accepturus ardendi, quem Dominus misit in terram et voluit vehementer accendi (*Luc. xii*). Cui videlicet igni, ne in subjectorum suorum cordibus aliquando videretur deficere, sacerdos iste sacratissimus mane per singulos dies ligna, id est, antiquorum Patrum solebat exempla suljicere; quatenus in eorum cordibus vitiorum omnium torsionibus ab eodem igne crematis, a

divinum amorem et fidei eos ignis et lampas accenderet charitatis. Unde, ne pro cæcitate cordis nostri justus iudex in futuro quandoque iudicio iuste nos damnet, dignum est ut unusquisque nostrum, dilectissimi fratres, quibuscunque valet nisibus, se studio charitatis inflammet; ita videlicet conferens in corde suo evangelicæ testimonium veritatis, ut in ara cordis sui, nunquam deficiat flamma charitatis. Quibusdam enim minus adhuc in charitate perfectis sæpe contingit quod in cordibus qualemcunque divinæ dilectionis ignem semel accensum nox aliqua pravitatis exstinguit, sicque paulatim deficiens, in eorum mentibus citissime fiet exstinctus, nisi, adhibitis Scripturarum exemplis, apud ipsos quotidie reparetur intus. Hoc sciens vir iste sanctissimus, ignem hunc non solum in ara cordis sui assidue reparavit, sed etiam in cordibus fidelium nutriens, quotidie ligna, id est Scripturarum testimonia eis sufficientissime ministravit; quatenus legale illud holocaustum Deo redoleret in cordibus ipsorum, de quo lex antiqua subiiferens: *Imposito, inquit, holocausto desuper adolebit adipem pacificorum.* Quisquis enim inter se et Deum vult facere pacem, primum in se geminæ dilectionis incensus est facem; quia tunc Deo digne de se odorem suavissimum reddit, si pro dilectione Dei et proximi ad humilia quæque se studio charitatis inflectit. Unde et vir iste sanctissimus, postquam, eodem igne succensus, animam suam non viribus et potestate, sed consilio et pietate regere, cogitationum suarum interna considerans, seipsum in cordis holocaustum desuper imponebat; quando in seipso spiritaliter incendens, quod lex carnaliter iussit, omne vitium, quod in se carnaliter vixit, spiritaliter excussit. Ut enim per hanc hostiam inter se et Deum pacem faciens, ad perpetuæ pacis posset pervenire dulcedinem, pacificorum adipem, id est internam novæ conversationis Deo solebat adolere pinguedinem; quando in corde suo peccatis omnibus divinæ dilectionis igne crematis, seipsum obtulit Deo sacrificium in odorem suavitatis. Et quoniam ejusdem divinæ charitatis amor invisibilis in cordibus electorum semper permanebit inextinguibilis, idcirco vir idem beatissimus ejusdem legis ea quæ adhuc restant, studuit præcepta sectari, in quibus dicitur: *Ignis iste est perpetuus, qui nunquam deficiet in altari.* Nullus enim Deum vere probatur amare, nisi quem neque tribulatio, neque angustia poterit ab ejus charitate separare (*Rom. viii*); quoniam amor internæ dilectionis in eorum mentibus nunquam otio tabescit, in quibus de die in diem divinæ charitatis fervor semper accrescit. Hoc sciens sacerdos iste beatus, eo magis magisque prospera mundi pro Christo solebat despiciere, quo eundem divinæ charitatis ignem in ara cordis sui nunquam passus est deficere; quatenus in perpetuas æternitates illi semper adhereret igni, qui nullis unquam tentationibus poterit exstingui. Sed et per eundem charitatis ignem oves sibi commissas ad hoc de morte ad vitam, de tenebris re-

A vocavit ad lucem; ut Loni operis lampade, ad ipsum lucis auctorem seipsum præviatorem sequerentur ac ducem, quando per fidei ignem et charitatis flammam sic intus sibi metipsi semper consuevit ardere, ut tamen proximis suis non minus foris per boni operis videretur exempla lucere. Unde, quia tali magisterio seipsum formam bene vivendi Christi semper solebat exhibere ministris, idcirco in futuro, ut credimus, nihil commune habiturus est cum sinistris; sed inter illos potius prædicationis apostolicæ viros partem quandoque debet habere cum dexteris, quibus evangelica olim veritas: *Sint, inquit, lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris (Luc. xii).* Et ideo necesse est ut et tu, o Christiane, diligenter apud te die noctuque perpendas qualiter exemplo viri istius in te, per Scripturarum testimonia, ignem divinæ charitatis semper accendas: sciens videlicet quod summi Sacerdotis membrum aliter non fiet, nisi antiquorum Patrum exempla subicias tibi mane per singulos dies. Et ideo, ut quotidie valeas Deo digne servire, in ara cordis tui divinæ charitatis flammam debes sine intermissione nutrire, ne deterius tibi aliquid inde contingat, si in corde tuo superni amaris ignem nox alicujus cæcitate exstinguat. Hic est enim ignis ille, quem antiqua Divinitas per prædicationes suos olim latus sparsit, quando ad illuminationem gentium ignis in conspectu ejus exarsit, per quem corda fidelium cum carbonibus illis ad fidem incenderentur a Deo, de quibus Propheta subjungens: *Carbones, inquit, succensi sunt ab eo (Psal. xvii).* Apostoli namque, eorumque successores, quid aliud erant, nisi carbones, dum per exemplum boni operis, et lumen prædicationis, et sibi metipsi ardebant intus, et aliis foris. Ad hoc enim corda fidelium illis cælestis verbi sagittis potenti solebant jaculare virtute de quibus scriptum est: *Sagittæ potentis acutæ (Psal. cxix),* ut et ipsi desolati a vitis, et purgati a peccatis, carbonibus illis assimilarentur de quibus idem Propheta subjungens: *Cum carbonibus, inquit, desolatoris (ibid.).* Per carbonis quippe desolatorios conversi quilibet exprimuntur, qui, quasi per peccatum prius exstincti, et per justitiam postea reaccensi, ex mortuis operibus ad Christum convertuntur, quatenus in desolatione vitiorum et operatione virtutum ex verbis cælestibus semper adliscant qualiter de tenebris ad lucem, de morte ad vitam sine intermissione reviviscant. Quæ sententia virum istum de quo loquimur nequaquam delituit, dum per cælestis verbi mysterium bonis moribus et probis actibus vitam suam semper instituit, quatenus in corde ipsius ex incesto castus, et ex impuro purus, fieret locus desolatus, ut in habitaculum Dei in Spiritu sancto semper posset esse paratus. Unde non immerito ex eisdem carbonibus unus erat, dum per boni operis lumen sibi et Ecclesiæ intus et foris semper ardere et lucere solebat; ita ut licet in eo divinæ charitatis ardor raro aut nunquam videretur exstinctus, omnis tamen gloria ejus, quasi gloriæ filie regum,

semper esset ab intus (*Psal. xlv.*). Sed et duo discipuli illi ejusdem divinæ charitatis igne quasi carbones ardebant, qui post resurrectionem Domini cum eo se loqui et ire nesciebant, quando sera poenitentia recolentes se locutos fuisse cum Messia: *Nonne, inquit, cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur in via? (Luc. xxiv.)* Taliter quippe olium legifer ille Moyses, taliter Aaron ardebat et Phinees, tali etiam modo David ardebat cum Elia, quemadmodum iidem duo discipuli quibus Dominus loquebatur in via. Nonne enim Moyses igne charitatis ardebat, qui, iræ Dei resistens, mortem cadentis populi sua morte commutare volebat; quando ad Dominum, ut in libro Exodi sæpius legere potuisti: *Dimitte, inquit, eis, hanc noxam, alioquin deleme de libro, quem scripsisti? (Exod. xxxii.)* Nonne et Aaron ejusdem charitatis igne succensus erat, qui, iræ Dei æque resistens, inter vivos et mortuos, thuribulum sumebat quatenus iram furoris ejus immensi fumo placaret incensi? Nonne et Phinees zelo charitatis fortiter ardebat, qui luxuriantes alienigenis in ipso coitu trucidare solebat, quando Israeliticæ plebis largiter effundendo cruorem, divinum ita placavit furorem? Nonne etiam Elias homo similis nobis et passibilis in corde sui fervorem ejusdem charitatis habebat inextinguibilis, quando aridæ diutius terræ imbrem de cælestibus dolens esse subductum, orationibus suis et cæli obtinuit pluviam, et terræ fructum? Nonne et David eodem igne charitatis accensum esse cognovimus, qui, ut in libris Regum legimus, obicem se quondam pro suis opponebat ovibus, quando pro his orans, qui angelo cædente perierunt: *Ego sum, inquit, qui peccavi (II Reg. xxiv)*; isti, qui oves sunt, quid fecerunt? Adhuc etiam et aliud mysterium grande simile his videmus in Joanne, qui populum Dei ad vias illius quondam in deserto reducens, juxta testimonium Divinitatis *lucerna erat ardens et lucens (Joan. v)*, quando se dignum exhibens ad quem Veritatis fieret sermo, sibimet intus arsit desiderio, et aliis exterius luxit verbo. Quia ergo sufficienter jam prælibavimus quanta charitas fuerit in cordibus Patrum præcedentium, restat ut aliquid simile referamus ex Paulo doctore gentium: ipse enim eodem igne charitatis, quo et ipsi, fortiter ardebat, quando pro fratribus suis et ipse anathema fieri cupiebat. Qui et in alio adhuc loco æque demonstrans quatenus in eo divinæ charitatis fuerit fervor: *Quis infirmatur, inquit, et ego non infirmor? quis scandalizatur et ego non uror? (II Cor. xi.)* Cujus etiam charitatis exemplum adhuc inde possumus evidentius scire, quod pro salute Galatarum seipsum dicebat parturire, quando ad reformandam in eis divini virtutem amoris: *Filioli, inquit, mei, quos iterum parturio, donec Christus formetur in vobis (Galat. iv)*. Unde quia Patres iidem beatissimi non zelo amaritudinis, sed zelo pietatis talia fecerunt, quando in cordibus proximorum divinæ charitatis ignem incenderunt, sciendum est quod, sicut

in sacro eloquio duo sunt zeli, zelus scilicet amaritudinis, et zelus dilectionis; ita etiam duo sunt ignes, ignis videlicet furoris, et ignis amoris. Zelum quippe amaritudinis mulier illa quondam habuisse videbatur, quæ filio mulieris alterius invidens: *Nec mihi, inquit, nec tibi sit, sed dividatur (III Reg. m)*. Zelum autem dilectionis Psalmographus habuit in se, quando pro iniquitate Judæorum suspirans: *Zelus, inquit, domus meæ comedit me (Psal. lxxvii)*. Quia ergo qui duo zeli sunt perstrinximus historialiter, ita et qui duo sunt ignes distinguamus æqualiter. Qui enim divini furoris sit ignis, plenius edoceri potestis ab eo qui per Moysen prophetam: *Ignis, inquit, succensus est in furore meo (Jerem. xv)*. Quis vero ignis amoris sit, per legem scire valetis, ubi de paschalis agni comestione nos instruens: *Si quid, inquit, residui fuerit, igne comburetis (Exod. xii)*. Unde ut in cordibus nostris, dilectissimi fratres, et unum ignem extinguere, et alterum incendere valeamus, dignum est ut opem sacerdotis istius sacratissimi tota mente, tota devotione quæramus; quatenus meritis ipsius ac precibus ita in nobis ignis divini restinguatur furor, ut corda nostra semper illustrare dignetur ignis amoris. Et quoniam præ igne furoris Domini omnis caro quandoque tabescet, quando, ad discernendum bonos et malos, *ignis in conspectu ejus exardescet (Psal. xlix)*, orandum est nobis, ne tunc ab æterno igne cum reprobis devoremur et malignis, quando *in ira sua conturbabit eos, et devorabit eos ignis (Psal. xx)*; sed per illum potius divinæ charitatis ignem liberari mereamur inde, qui olim super unigenitum Dei Filium in columba, et super discipulos venit in igne. Quod ipse nobis præstare dignetur, cum Patre in unitate ejusdem Spiritus sancti vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO V.

IN DEDICATIONE ECCLESIE DEQUE RELIQUIARUM VENERATIONE.

Gaudeo, et exultatione multiplici cor nostrum hilarescit, quoties festive sanctorum colit memoriam, quibus annuatim ecclesia nostra celebris florescit. Ecclesia namque nostra, quamplurimis sanctorum solemnibus lætabunda redditur, varioque decore speciosa efficitur, et velut vernando florida specie resplendet, cunctisque cernentibus læta aridet. Nec immerito, quia, quoties festivis sanctorum natalitiis debito honore celebratis, in Domino gloriamur, toties ipsorum precibus et meritis adjuti, larga benedictionis gratia Creatoris nostri perfundimur. Quidquid enim laudis et honoris militibus regis impenditur, totum ad gloriam regis, cujus sceptro milites insigniti sunt, titulatur. Nec dubium, quin eos semper habeamus patrociantes in cælis, quorum celebritates piæ devotionis studio gerimus in terris. Si enim noster spiritus, necdum carnis materia exutus, et tamen dilectionis geminæ fervore interdum ad astrâ libratus, preces Domino pro suis dilectoribus nititur effundere, utique præstan-

tius credendum est sanctorum animas, summæ dilectionis plenitudine fervidas, suis in solemnitatibus, ad sui corporis pignora foventes descendere, suorumque pro salute fidelium intercedere, ac debite retributionis donativum sui veneratoribus impendere. Habentes igitur eximia hujus spei pignora, scilicet ipsorum beatorum spirituum exuvias, dignis honoribus sanctorum præconia celebremus; amplius autem festiva eorum gaudia debitis laudibus extolamus, quorum cineres et ossa suo in sinu largius refovet hæc nostra specialis ecclesia. Nostis autem, fratres charissimi, hæc unci nobis delicta, specialis utique ecclesia? cujus gravi læti quiescimus in gremio, ecce quam læta fovet, unde feta floret; quam prædives per sanctorum cineres, virgineosque flores, quod servet integra vere felicitum tegumenta, quodque possideat ossa utriusque sexus late collecta: *Lætamini igitur et exsultate in ea, omnes qui diligitis eam (Psal. xxxi)*; gaudete cum ingenti lætitia et hodiernæ festivitatis celebrata læti suscipite gaudia. Et ut in hac solemnitate celebrius gloriemur in Domino, idipsum nobis scripturæ auctoritas commendat, cum hæc verba commemorat: *Lætamini, inquit, in Domino, et exsultate justi, et gloriamini omnes recti corde (Psal. xcvi)*. Nos vero, si inter justos et rectos necdum recensemur, desiderio tamen et optione cum justorum patrocinio sanctorum nobis studendum est ne saltem omnino justitiæ expertes inveniamur. Hujus ergo diel salutifera gratulabundi recolite solennia, scilicet pro electis atque præclaris hujus ecclesiæ margaritis, proque vernantibus atque coruscantibus electæ altricis nostræ floribus. Eo autem ratiouis tenore nobis exsultandum hodie denuntiamus. Primo quidem, quia ecclesia nostra floriditate apostolicæ viriditatis seu smaragdinis redimita, lucescit gemmis. Secundo, quia sanguineis martyrum corusca rutilat rosis: post hæc, quia clarissimis confessorum phalerata nitet margaritis. Deinde quia virgineis floridula albescit liliis. Postremo etiam, quia opulentia plurimorum utriusque sexus sanctorum, quasi fragrantia multarum specierum ditata suavissime redolet, floret, viget atque pollet. Quorum omnium fidei constantia nos roborat, et spei altitudo elevat et charitatis plenitudo exilarat. Lætus ergo dies D

A pio amore amplectimur cineres et ossa, et angeli exsultantes in cœlo concinunt super animarum consortio: *Gloria in excelsis Deo (Luc. ii)*. Credimus nempe et huic sanctorum solemnitati, angelicam cum suis occurrere præsentiam: si tamen dignis honoribus hanc rite celebraverimus per sanctificationem vitæ vox nostra voci amborum meretur commisceri cœlicolarum. Alioquin magna hujus diei celebrata dignis laudibus nequaquam decenter recolimus, nisi per sanctificationem vitæ nosmetipsi laus Dei fuerimus. Scriptum namque est: *Non est speciosa laus in ore peccatoris (Eccli. xv)*. Renuntiantes ergo peccatorum vitiis circumcidamus præputium cordis nostri, ut videlicet igne divini amoris attacti, emundatis labiis, gratanter hymnidicas laudes Domino Sabaoth concinamus cum sanctis et angelis, quatenus ipsorum collegio tandem mereamur associari in cœlo. Tergamus ergo oculum mentis a vitioso pulvere peccaminis, et intueamur eos quorum laudibus dicitur dies ista celebris, sequamurque eorum vestigia. Quorum enim vitam imitati fuerimus, ipsorum quippe et adepturos nos gloriam credimus. Et quorum exemplari formæ imprimi renititur, ab ipsorum etiam participatione procul dubio secernemur. Quænam pars fidei cum infidei? Aut quæ sobrietas luci cum tenebris? Quid templo Dei cum idolis? Diligit namque omnis anima similem sibi: Unde per quemdam sapientem dicitur: *Omne animal diligit sibi simile sic et omnis homo proximum sibi (Eccli. xiii)*. Omnis caro ad simile sibi conjungetur, et omnis homo ad simile sibi sociabitur. Sicut communicabit lupus agno, sic aliquando peccatum justo. Quæ communicatio homini sancto ad canem? Quam igitur rogo partem vel societatem habiturum creditis incestum cum casto? ebriosum cum sobrio? raptorem vel iniuquum cum justo vel sancto? Blasphemum vel detractorem cum boniloquo? mendacem cum veridico? obstinatum vel avarum cum largo? flagitiosum cum religioso? Vos ergo, fratres charissimi, qui Christianitatis nomine appellamini fideles, recusate paganisticis moribus infideles censer. Qui vero lux in Domino, caractere apostolico titulamini, nolite vitiorum tenebrosa caligine principi tenebrarum assignari: qui etiam in sacri eloqui pagina templum Dei depingimini, stætuere in cordibus vestris simulacra deorum viribus totis renitimini. Quisquis enim aliquid plus quam Deum diligit, constat, quia favor sui cordis jam idolum statuit, cui toties serviendo procidit, quoties illud cum frequentatione excolit, et ejus ditioni se subdit. Scriptum enim est, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex totis viribus tuis (Matth. xxii)*. Ita et ille solus summe diligendus, qui singulariter adorandus, ac studiosissime excolendus est. Quidquid igitur contra hujus amoris vel exercitii cultum est, profecto medullitus eliminandum est. Apostolico autem dogmate instruemur, quoniam habitatio Dei structura corporis nostri eligitur. *An nescis, inquit,*

quoniam corpora vestra templum sunt Spiritus sancti, et Spiritus Dei habitat in vobis? (I Cor. vi.) Et rursum: Templum Dei sanctum est, quod estis vos. Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus (I Cor. iii). Quamobrem, fratres charissimi, necessarium ducite ab omni peccaminis foeditate templum Dei expurgare, cuncta rerum transitoriarum idola funditus eliminare, vitiosi operis impedimenta expellere, orationum texturam latius expandere, charitativi ardoris splendoribus illuminare, omnium virtutum redolentiam conspergere ut habitorem hujus templi vobis placabilem et gratiæ largitorem, valeatis acquirere. Ut autem efficaces hujus rei possimus fieri opifices, et obnixis precibus conquirendi sunt idonei fautores, quos hodie veneremur hujus operis prædecessores. Itaque primum venerationis studio reddendi sunt benevoli, postea fiducialius prædicandi. Sed tunc certius eorum aures nobis acclives reddimus, si operis attestazione, ipsorum, boni æmulatores fuerimus. Ecce ipsi carnis materia induti, sicut evidentibus signis elucet, totius criminosi operis immunes et expertes vitam coram Deo et hominibus honestam duxerunt, et ab hujusmundi inquinamento incontaminatas manus continuerunt. Florem mundi omnibus cum suis oblectationibus sprevere, et cœlestia omni cordis intentione instantius exquisiere; jejuniis et orationibus insistentes, carnis jura domabant, spiritum roborabant. Cum salutis inimico belligera manu congrredi non dubitavere, quem et armis præcincti divinis prostravere: C

dum in nullo feritati ejus cedunt, sed usque ad finem fortiter dimicando resistunt. Cujus tyrannide victrice manu devicta, triumphales sibi titulos summi regis, in aula proprii cruoris signo inscripserunt, per eos quos eorum memoriale florebit in sæcula: cum vergente anni circulo semper redivivo fructu laudis vernant, et nos in augmentum meriti sui, luerando germinant. Unde scriptum est: In memoria æterna erunt justii (Psal. iii). Item alio modo dicitur in alio loco: Justus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur. Plantæ in domo Domini, in atrii domus Dei nostri florebit (Psal. xci). Adhuc multiplicabuntur in senecta proventiori, et bene patientes erunt, usquequo posteris, quod agnoverint, annuntient, scilicet quoniam Dominus Deus noster justus et rectus est, et in illo nulla est iniquitas. Verum est, fratres, quoniam multos ante annos defuncti, adhuc vivaciter loquuntur, dum quotidie per eorum dogmata fideles ad Dominum convertuntur, et ad opus bonum per eorum exempla roborantur. Quandiu itaque hujus mundi orbita volvitur, ipsorum venerabile meritum semper accipit incrementum. Agamus ergo, charissimi, immensas in ipsorum solemnitate Creatori nostro laudes et gratias, qui et illis regnum, ante sæcula præordinatum, in cœlestibus jam contulit, et nos ejusdem regni participes fore reintegrata per ejus sanguinem salute repromisit. Ipsi ergo omnium regi sæculorum, pro his omnibus laus et gloria per infinita sæcula; nobis autem misericordia sempiterna. Amen.

ANNO DOMINI MCLII

JOANNES MARSICANUS

TUSCULANUS EPISCOPUS

NOTITIA HISTORICA IN JOANNEM

(UGHELLI, *Italia Sacra*, I, 230.)

Joannes, Marsicanus appellatus, ab Urbano II dictus est episcopus cardinalis Tusculanus. Hic in Vastalensis concilio 1106 gravissime sententiam tulit, adeoque magni promptique animi fuit, ut, cum Henricus IV impius imperator Paschalem II pontificem coniecisset in carcerem, ipse una cum Leone cardinali eminentio vestium cultu Romam profugerit, populoque Romano in concionem vocato, eidem persuaserit ut sumptis armis contra imperatorem pontificis injurias ulciscatur. Sub eodem Paschali vita functus est. [Interfuit etiam concilio Romano an. 1112. Vicarium papa in Urbe egisse colligitur ex titulo apposito epistolæ recitatæ a Baron. *Annal.* t. XI, quam scribit Richardo Albanensi episcopo, eum admonens de nequiter actis ab Henrico, deque Urbis et universalis Ecclesiæ statu miserrimo. Cum plurimis cardinalibus Paschalem objurgavit concessionis facta Henrico investiturarum. Sed et a Paschali scite redarguitur ipse quod nimio zelo eum carpat; non adverterat enim id vapam fecisse ne schismate et deteriori damno Urbs flagraret. LUCCENT.]